

**R.D. Iacobi Marchantii, Pastoris Et Decani Covviniensis
SS. Theolog. Professoris, Rationale Evangelizantivm**

Marchantius, Jacobus

Coloniae Agrippinae, 1661

Lectio 2. tripartita. De Epistola Dominicæ I. Adventus: Fratres scientes, quia hora est jam nos de somno surgere. Prima pars breviter docet, quis sit bonus somnus, à quo non est surgentum. Secunda, ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56372](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56372)

Iari. Est enim tempus senectutis tempus afflictio-
nis tarditateque inducit ad divinum obsequium,
ita ut pro illo tempore David deprecaretur Do-
minum: *Ne projecis me in tempore senectutis; nam*
Psal. 70. *vigore naturæ deficiente in omnibus membris*
Senia de- homo repletur multis miseris. Et sicut magnus
sciencia mundus, dum deficere incipit & consummari,
descriptio magnas patitur commotiones & alterationes in
caelo, in aere, in terra, in aquis, & omnibus elemē-
tis, quæ sunt velut ejus membra præcipua; ita & homo,
qui est Microcosmos, sive parvus mundus,
jam deficiens & ad finem properans similia patitur.
Tenebre *scilicet* *ei Sol, Luna, stelle, dum deficit in-*
tellectus, memoria, & obscurantur anime poten-
tia; item dum oculi & potentia visiva incipit cali-
gine obrui. Et reverti dicuntur nubes post pluviam,
dum post fluxum aquei humoris ex oculis & nari-
bus, adhuc multa redit caligatio & obvolvitur ce-
cibri. *Custodes domus* *est viri fortissimi commorien-*
tur *est nutant* dum sensus, qui sunt velut custodes
corporis, deficient, dum crura & tibia infirmantur.
Officia laudantur in platea, quando foramina
& motivi transire, obstruuntur, ut non ultra ad or-
gana & loca solita diffundantur. *Auditur humilitas*
est vocis malentis dum murmurat stomachus, non
potes molere & digerere. *Impinguatur locusta,* dum
venter vel pedes distenduntur superfluis humoribus.
Disparatur cappar, dum deficit appetitus.
Denique per mortem *funiculus argenteus, vitta aurea,*
hydra *est rota dirumpitur;* per quæ variæ in homine
interiores partes, arteriæ, nervi, hepar & similia
designantur. Sic tandem effertur corpus & circum-
eunt in platea plangentes, & vadit homo in domum
æternitatis suæ. Ex his collige, quam finis sit finis
cujuslibet hominis finis sæculi; in hoc quoque
conformis futurus, quod pressura grandis inimicæ
imminent in discessu anime, ob expectationem
incertam futurorum, ob tenebras, ob conscientiam
remorsus, ob desertionem omnium quæ chara esse
poterant. Denique, sicut in fine apparebit Christus
in sua Majestate, sic multi existimant, omnem
animam; priusquam egrediatur corpore, videre
Christum Crucifixum quia saltem intellectualiter
elevatur ad audiendam sententiam Judicis, quæ
fit per intellectualem locutionem vel illuminationem,
per quam in instanti mortis cognoscit se
judicari, & salvari, vel damnari imperio Christi.
Itaque nos meminisse decet Judicis Dei &
Vindicis, antequam veniat dies afflictionis,
in quibus cogamur dicere: Non placent: an-
quam obtenebrebat Sol & Luna, antequam cogamur
exarefcere præ timore.

PARS I.
Saccipitur partem; & in illis sub typo somni De bonis
corporalis designatur frequenter quies mentis, somno &
quæ illam reddit idoneam divinis mysteriis percipi. *quo non*
est sur-
1. Felix somnus quem invenit Dominus in Adam, *gendum,*
educens ex ejus latere Evam, in hoc somno agnovit *Gen. 2.*
mysterium incarnationis Domini, ejusque cum Ecclē-
sia conjunctionem, *est in cruce sporem.*
2. Felix somnus quem Sole occumbente immisit *Gen. 15.*
Dominus in Abrahamum, in quo vidit Dominum
instar lampadæ coruscantis inter partes sacrificii
transientem, *est sedus secum, ac cum semine suo pa-*
tescentem.
3. Felix somnus Jacob, in quo mysticam suam *Gen. 27.*
intuetur scalam, *est Dominum scalam univertum, An-*
geloque descendentes et ascendentes.
4. Felix somnus Joseph, in quo vidit Solem *Gen. 37.*
nam, *est stellæ vnicuique in adstantes, vidit et mani-*
phos fratrum suorum adorare manipulum suum.
5. Felix somnus pueri Samuelis, in quo dignus *1. Reg. 3.*
fuit audire vocem Domini secum loquentis.
6. Felix somnus, de quo Plaltes: in pace in id. *Psal. 4.*
ipsum dormiam, *est requiescam.*
7. Felix somnus, de quo Sponsus, *Aduro vos, Cant. 2.*
sine Jerusalem, ne succubetis, neque evigilare faciat
dilectam, *quo ad ipsa velit.*
8. Felix somnus, de quo Sponsa: Ego dormio, *est Cant. 5.*
cor meum vigilat.
9. Denique, felix somnus Joannis, in sinu Domini
sua videri quiescentis, in quo percipit altissima my-
steria.
Non ergo de omni somno monemur surgere; quin imo
nunc maxime opportunum tempus est, ut animus quietem
quærat spirituales, & vacet Deo. Nunc opportunum est,
ut mens pietati dedita *Gen. 49.* *accubet inter terminos, et obdormiat inter medias*
Psal. 67. *cleros; hoc est, ut in meditationis quiete versetur in-*
ter utramque æternitatis sortem, considerando ex
una parte felicem electorum sortem, ex altera in-
felicem sortem reproborum; item considerando
adventum Domini in carnem, in quo gratiam om-
nibus offert & amorem, & altera ex parte adven-
tum ejusdem ad judicium, in quo peccantibus pro-
ponit justitiam & timorem. Hi sunt duo termini,
inter quos bonum est recumbere & obdormire,
ut stimulemur amore, vel percellamur timore.

PARS II.
I Taque de pernicioso somno hic agit Apostolus, *De somno*
malo cito
excitatio-
monens: *Hora est nos de somno surgere.* Somnus enim
solet peccati mortalis statum designare; quia sicut
in somno corporali sensus exteriores vitæque
hominis sunt ligata, & homo jacet semimortuus;
ita in peccatore, omnes anime vires a bona ope-
ratione sunt impeditæ & homo nihil sentiens peri-
culi, jacet coram Deo mortuus. De hoc somno
agebat Propheta, inclamans Domino: *Illumina o-*
culos meos, ne unquam obdormiam in morte, ne
quando dicat inimicus meus, prævalui adversus
Psalm. 12.
cum

LECT. 2. EADEM DOMINICA.
Tripartita.
Hæc est jam nos de somno surgere.
Rom. 18.

eum. O maledictus somnus, qui nos tradit inimicis in praedam. & ad mortem perducit aeternam! De eodem somno iterum agebat Apostolus, forti insonans voce: Surge qui dormis, & exurge à mortuis, & illuminabit te Christus.

Eph. 5.

Simile.

Hi qui in peccato haerent, similes sunt Ionæ, Domini præceptum fugienti, & postmodum in sentina navis profundo somno dormienti; non obstante quod caelum, mare, venti fremerent, & injuriam Deo factam ulcisci pararent. Sic enim peccatores non obstante divina iustitia minus intentante, non obstante conscientia remordente, multis vallati periculis dormiunt in sentina cum Ionæ; hoc est, in loco infimo & fetido, in peccatis & immunditiis. *Ionas descendit ad inferiora navis, & dormiebat sopore gravi sic ait. Sopor Ionæ gravissimus hominem significat erroris sopore torquentis, cui non suffocet fugere à facie Dei. nisi quoadiam concordia manserit illius obruta ignoraret iracundiæ digne Dei; & quasi facturus d' venisset, & profundissimo somnum non cessante sonaret. Verum sic Ionam dormientem excitat Gubernator navis, & inelamatur: Cur sopore deprimeris? Surge, in voce Domini. Num. Ita munus est eorum, qui in Ecclesia tamquam Navis Rectores sunt constituti, eos qui pernicioso peccati somno detinentur, excitare, & eis inelamare: Cur sopore deprimeris? Surge, in voce Domini. Nam & propter eos sæpe navis Ecclesie agitur, periclitatur, afficiatur, dicit Apostolus*

S. Hieron. l. 1. c. 10.

S. Amb. l. 1. c. 10.

Cath. l. 1. c. 10.

Retri. l. 1. c. 10.

Somnus perniciosus multus.

Im pudicitia.

S. Aug. l. 8. c. 5.

tempestate jactatos fuisse propter Iudam. Transgressus est, ubi Petrus ceteris navigat, remissus ubi Iudas adjungitur. Licet Petrus esset firmus ius meritis, perturbatur tamen criminibus Proditorum. Vnius ergo delicto cunctarum merita quassantur. Porro sicut multiplicia sunt peccatorum genera, multiplicæque peccantium status; sic multiplex est omnium pernicie animæ adferens, figuratus in illis qui ob omnium infeliceiter permissi leguntur in sacris Scripturis.

Primo aliqui haerent in impudicitis & concupiscentia carnis, tandemque miserè pereunt, quia vocem momentem ut surgerent, contempserunt. O juvenis caeca & dissoluta, somno hoc mortifero sepulta, in quam miserè jaces statui! O quam frequenter tibi inelamatur: Surge qui dormis, exurge à mortuis; Hora est de somno surgere! At tu letargo detenta, somnum & mortem amas. Sarcina sacris velut somno dulciter premebar, & cogitationes quibus meditabar in te, similes erant comatus us expurgis volentium, qui tamen superati soporis altitudine remeantur. Et sicut nemo est qui dormire semper vult, differit tamen plerumque homo somnum excutere, cum gravis torpor in membris est; ita sciebam esse melius tua charitati me dederè, quam me cupiscenti cedere. Sed illud placebat & vincebat, hoc libebat & vincebat. Non enim erat quod tibi responderem dicenti mihi: Surge qui dormis, & exurge à mortuis, & illuminabit te Christus, nisi verba lenem, modo ecce modo, sicut paululum; sed modo & modo

non habebant modum, & sine paululum, ita in longum. Describit sane eleganter August. his verbis, juvenes cupiditati carnis & libidini deditos, qui voce & luce divina è somno evocati, nihilominus differunt conversionem, & frequentem in aeternam suam confusionem.

Horum figuram gerit Sifara, qui invitatus à Iabel, ejus ingressus est tabernaculum securus; ac cum ab ea lactis potum accepisset, in somnum adeo profundum fuit, ut ne quidquam resisteret potuerit insidias sibi molienti mulieri; & ita contigit, ut post blanditas & illecebras apprehensio tabernaculi sui clavo & malleo ei tempora perforaret. Est typus concupiscentiae mollem animum inelcantis & laclantis, tandemque mortem aeternam his quos in tabernaculum suum allexit inopinato concitantis. O Iac fallax! O somnus perniciosus! O mors infelix!

Figuram iterum habes in Sampson, qui dum blanditiis Dalila lueilectus, in sum ejus obdormit, crasis criminibus, in quibus fortitudo erat, hostibus prædatur, exoculatur, in otium trahere cogitur, ludibrio omnibus exponitur, & funditus evectitur. Sic concupiscentia carnis, dum illecebris suis in somnum trahit hominem, insar Dalila crines ei abscondit, recurdiam omnem, per crines designatam, eradit, oculos evellit, caeli & inferni cum consideratione privans, & de peccatis in peccata trahens fortius colligat, tandemque ad moiam aeterni doloris circumducendam misere pertrahit, nisi divina pietas succurrat. O Fratres, hora modo est de hoc somno lethifero surgere, & cubilibus ac impudicitis repudiatis, sacro hoc tempore Christum, equique spiritum inducere, qui ad hoc venit, ut rectoris fugatis, gratiam in cordibus nostris infundat, & castitatem ac puritatem doceat: *Beati mundi corde quantum ipsi Deum. Matth. 5. videbunt.*

Secundo, aliqui dediti sunt ebrietatibus & comestationibus, ventri indulgentes & genio, ad divina plane hebetes & soporati. Hic etiam est somnus perniciosus, multa tecum trahens incommoda, tandemque mortem animæ infelicem patiens. Ex hoc nimium somno non solum hebetudo cordis & corporis oritur, sed & obduriatio quædam ad aia omnia monita, & oblivio totius salutis. Unde fit, ut qui vitæ meliorem partem crapule & ebrietatibus addixerunt, infelicem exitum sortiuntur. O quot pereunt in ebrietatibus sine ulla ad Deum conversione! Horum typus & exemplar extitit Holofernes, cui ebrietate sepulto Judith caput præcidit eum opprobrio sempiterno. Sic multi crapule dediti à iustitia Dei extinguuntur, tamquam ab altera Judith vindicante divinam injuriam. *Ducunt in bona dies suas, & in punia ad inferna descendunt. O Fratres, hora est etiam de hoc somno surgere, & relictis comestationibus ac ebrietatibus vigilare, ac Dominum Jesum Christum inducere, ejusque gratiam & lucem; ad hoc*

videbunt.

1. Ebrietas.

Judith. 13.

Job. 21.

ve-

Avaritia

venit, ut ipse sobrietatem & temperantiam nos doceat. *Attendite vobis, ne graventur corda vestra crapula & ebrietate, & superveniat in vos repentina dies illa. Et sicut in diebus Noe, ita erit adventus filij hominis, &c.*

Invidia. Tercio, aliqui habent in odio vel invidia, in diffensione & vindicta, & vocem Domini vocemque confidentiam ad meliora eos invitantis non audiunt, cordis aures ocellas habentes, Hi recte in tenebris jacent & miserando perniciosoque somno.

1. Joan. 2. *Qui odit fratrem suum in tenebris est. O quam multum non solum mentes, sed & annos trahunt in lethifero hoc sopore & caeca caligine, & quantumlibet moniti exspertit nolum & lucem aspiciere! Horum figuram gerit Saul, qui odio & Invidia caecus ubique David persequitur; ita ut non obdormiret nisi in turbidis cogitationibus vindictae.*

1. Reg. 26. *laccabai, inquit Scriptura, & dormiebat in tentorio hastam ad a caput. Quanto vero cum periculo jaceret soporatus, patuit cum ejus hastam & cyphamque tulit David habens vitam ejus in potestate sua. Et voce quidem blanda Davidis ad eum loquentis vitus est exspertit, & somnum odij a se excutere vellet, sed postmodum iterum eodem invidia lethargo correptus oderat David, & tandem Deo vindicante, qua hastam acceperat & exercebat.*

2. Reg. 1. in Davidem, in montibus hastam propria percipit. *Psalm. 6.* *infectus jacuit. Sic adimpletum est illud. Gladius Odij sicut eorum in ira in cor sa ipsorum. & arcus eorum contololum fringatur. Recte antiqui, odium & inimicitiam de pingere volentes, pingebant Martem, Deum belli, gladio transfixum cor habentem, & statuebant eam intra nubem tubobscuram, in qua veluti in compedibus caliginis jacebat, & pedes victos habebat. Nunquid qui odium gerit, in obscuritate est & caliginem? Numquid haec caligo ei pedes vincere cernitur, dum non permittit eum liberè & secure ambulare, sed pravorum affectuum & passionum funibus colligat, & servum facit? Nunquid cor transfixum habet gladio, cum nihil nisi gladium & vindictam nocte dieque respicit, nec quietat nisi vindictivam animum tandem expleat? Apud Ezechielem sit mentio de quibusdam milibus, quod accubarent super gladios suos, & tanquam cervical eos captibus supponerent: O quale cervical, quam iniquum! Tale cervical sibi itentum quia somno pernicioso inimicitiae in omnes noctes ducunt, turbida semper meditantur. Fratres, hora est de somno etiam isto surgere: non in contentione & emulatione dicitur habendum est, sed nunc oportet induere Christum induere spiritum eius, qui est spiritus manufactudinis & humilitatis. Ad hoc ipse in carnem venit, ut pacem annunciet omnibus hominibus bona voluntatis, ut contentiones & emulationes eliminet spiritumque infundat charitatis & amoris. Ego nunc dico vobis. Diligite inimicos vestros.*

4. Quarto, aliqui detinentur avaritia & cupiditate

terrenâ, totum curâ rerum terrenarum & temporalium, oblitum celestium & aeternarum. Itaque & hoc vitium graveditum & soporem inducit perniciosum, inducit quoque tenebras & caecitatem. *Dormierunt jordanum suum, & nihil intulerunt. P. sal. 75. Omnes viri decystarum in manibus suis. Filij hominis in quo gravi cor: hoc est, cur cor semper habetis tereno sopore de pellum & avaritiam, cum ad caelestia vigil esse debeat & intentum; Iterum ad alterum avarum in Evangelio dicitur: *Sicute, hanc nocte repetent animam tuam a te; & quis paravit eum erumpit? Quid est haec nocte? hoc est, dum jaces in tenebris & sopore lethifero cupiditatis avarae: Est enim status peccati nox tenebrosa & frigida, somnusque animae perniciem afferens, quae quandoque nihil minus cogitans, avertitur a corpore cum violentia. Haec violentia maxime apparet in his qui opibus & rebus terrenis adherent, quia anima bis debet revelli: semela bonis quibus agglutinata est nimis, & iterum a corpore cui adheret fori vinculo amoris proprii; ideo forte dicitur anima avari in morte repeti, quasi bis peribis avelli. O Fratres, modo hora est de hoc etiam somno avarae cupiditatis exurgere, & oculos ad caelestia aperire: En venit Christus Dominus, qui terrena docens despiciere, aeterna vult nos amare.**

Attendite ne graventur corda vestra cura vobis. L. Luc. 21. culti.

Designare torporem & pigritiam in obsequio Deo. Multi sunt inter Christianos, qui gravibus peccatis non sunt obnoxii, nec lethifero somno cultu dipeccati oppreli, tamen languide & torpide servantur Deo, quasi cum somnolentia mentis; nec eo quo excitatione Hos etiam monet Apollolus seipios excitare, somnolentiam excutere, & novum fervorem novumque induere spiritum Christi; quia nunc tempus est gratiae, tempus salutis, quod non debemus negligere dormitantes, sed ambulare & operari dum lucem habemus, ne nox postmodum nos comprehendat. Ideo non solum praecipit Apollolus abicere opera tenebrarum, sed etiam arripere arma lucis. Opera tenebrarum vocat peccata mortifera, quorum plurima noctem amant & tenebras; est enim nox amica peccatorum, malitiae tegumentum, iniquitatis velum; est caeca, effrons, effrenis, sine timore & pudore. Qui ebrii sunt, nocte ebrii sunt: qui dissolutiones sectantur, noctem querunt. Qui conspirationes & prava nocte ineunt consilia, tenebras & latibula amant. Nocte plerumque inquit consilium adversus Jesum: *Haec est hora vestra & potestas tenebrarum. Nocte furti patiantur. L. Luc. 22. & latrocina Nocte fornicationes & adulteria excreantur. Oculi adulteri observat caliginem. Nocte tor parata sunt nefanda erga uxorem Levitae. Nocte Sodomitae domum Loth circumdant, ut abutantur Angelis hospitio tuo exceptis. Ergo merito peccata & scelera, opera noctis vocantur & tenebra.*

brarum : tum quia plurimum in tenebris exercentur : tum quia Princeps tenebrarum ad illa instigatur : tum quia illa committunt, in tenebris & caligine mentis agunt, tum denique quia in tenebris extremis erit eorum merces. Opera vero & arma lucis appellantur exercitia virtutis & pietatis quia lucem animae afferunt. & ad lucem gloriae a luce gratiae nos perducunt. Lux est castitas, sobrietas, iustitia. Lux est fides, pietas, charitas, & omnia virtutum hanc opera, arma sunt lucis, quibus contra tenebras, & Principem tenebrarum depugnemus.

His armis praecipit nos succingi Apostolus, & omni somnolentia excussa, nobis ad vigilare, nec solum declinare monet a malo, sed & facere bonum solerter & strenue, non oscitanter & dormitabundum. Hora est, inquit, nos de somno surgere. Quasi dicat: Hora est nos pietatis studio toto pectore incumbere, hora est succinchi lumbis lucernas ardentes in manibus tenere : hora est cum servis fidelibus & vigilantibus Dominum venientem cum gaudio & solertia excipere: hora est cum virginibus sapientibus olei provisionem facere, & Sponsi occurrere. Alioqui si sopore opprimimur, & dormitamus neglecta lampade & olei copia, verendum est ne claudatur janua, & pulsantibus dicatur: Nescio vos.

Mat. 24. datur janua, & pulsantibus dicatur: Nescio vos. **Fr. S. Basili.** tres sunt confortes Apostoli. hortabatur: **Suscipite.** **Orat. 4.** *piamus tandem aliquando, o fratres curam animarum nostrarum, mactemus ob stultitiam vitam antegressi, decertemus profuturi, nec amplius in hac persequemur, ne praesens tempus semper per negligentiam amittendo, & in crastinum differenda, revocati ab eo qui populi animas nostras, nec bonis operibus preparati, ad gaudium Sponsi excludamur.*

Torpor in divinis, unde. Et quidem contingit frequenter in via Domini tedium obrepere & dormitationem, ob corruptionem corporis, quod aggravat animam: sed nec deest Dei auxilium ad expellendam illam somnolentiam, si illud invocemus & coopereremur. Hinc Propheta torpore quodam se aggravatum sentiens, dicebat: Dormitavit anima mea pro tadio, confirmavit me in verbis tuis. Ac tandem per divinitus gratiam omni fastidio & cordis tepore superato, omnique anxietate depulsa, addit: *Viam mandatorum tuorum cucurri, cum dilatasset cor meum. In quem locum sic ait S. Bern. Sunt nonnulli qui bona faciunt, vel coactione, vel necessitate, vel consuetudine. Et ad haec agenda nulla alacritate moventur. Visum hoc aedia est, contra illud operatur qui viam mandatorum Dei currit, cum cor ejus dilatatur, id est, spirituali jucunditate aperitur: dicitur enim naturaliter timore & tristitia cor claudere, securitate & latuita aperiri.*

Figuram illorum qui pusillanimitate & tadio opprelli jacent, nec viam Domini prosequuntur, in Elia habemus. Ambulabat per deserti asperum tramitem, fugiens Jezabelis persecutionem, sed lassitudine & tadio viae & vitae affectus, projecit se sub Juniperum, & obdormit, nec progreditur. At

3. Reg. 19

mox ad se Angelus, & aurem ei mentemque velligans, insonat. Surge, adhuc grandis tibi restat via. **Figura** Exprectum reficit & confortat Cypho aque, & subincertio pane, nec amplius deiecit, sed ad montem Dei solers pergit, ductu Angeli & virtute cibi. Typus hic est Christiani peregrinantis, qui ad montem aeternitatis contendens, tadio nonnumquam afficitur viae longae & confragosae, qui per infirmitate elanguescit, cum mentis ariditate jacet & obdormiscit, quarens umbram humani solatii, quasi refrigerium Juniperi. Munus autem est eorum qui animarum curam gerunt (quia officium & ministerium Angelorum exercent) hortari tales ad excutiendam pusillanimitatem & somnum panem quoque & calcem viatorum eis proponere, quo reparent vires ad progrediendum; ut jam animum resumant qui jacebant dormitantes, & tandem ad montem Dei pertingant haereditatemque capiant salutis. Horum ergo vox sit: **Frater, hora est nos de somno surgere, nunc enim, prope est nostra salus. Levate capita vestra, quia appropinquat redemptio vestra.** Horum vox sit ad quemlibet pusillanitem & torpidum. Surge, comede, grandis tibi adhuc restat via, Horum vox sit: **Esstinemus ingredi in illam requiem, donec hodie cognominatur. Timeamus ne forte relicta pollicitatione, inveniantur aliquis ex nobis deesse.** Excutiendus est torpor, & festinandum est (inquit S. Tho.) in hac peregrinatione, quia via longa est, vita brevis, vocatio Dei urget & in mora est periculum.

Multum porro valere vocem hortantis, vocemque orantis ad excutiendum soporem & nubium Spiritus, S. Bern. exemplo possumus declarare. Adhaerebat Bern. quidam Godefridus de Perona recentior ab eo conversus, & divino obsequio consecratus. Paulo post conversionem in spiritu fervoris peractam, turpor & tenebrae cum tristitia spiritus ita cum invaluerunt, ut exterior etiam hominis conversatio satis indicaret quid interius in animo ejus ageretur. Unde quidam ex confodalibus ei familiaritate junctus secreto & cordate ejus animum explorans, sic cum est allocutus, **Quid est Godefride, quod ita praeor morem cogit obdurus es, afflicus, & cor de dormit obdurus?** Cui ille profundero cum suspirio: **Eheu, frater, toto vita meo decursum nullo unquam fruar gaudio.** Meminerat nimirum consolationum saeculi, parentum, amicorum, divitiarum, quibus nuntium miserat, & vix ingressus iter Dei; jam lassus & tadio ac sopore affectus, umbram querebat Juniperi, reliquum solatium saeculi. Hoc advertens ejus confodalis, zelo fraterno S. Bernardo tamquam Patrici communi retotam indicat ille Ecclesiam ingrediens, oratione ferventissima negotium salutis Godefridi committat Domino, dum interim ipse gravi opprellus tristitia, saxo velut cervicali incumbens, obdormiscit. Paulo post surgens ab oratione, hunc a somno excitat, velut alter Angelus Eliae soporato insonans: **Surge, grandis tibi adhuc restat via.** Surrexit ille

Mat. 24

Torporum quid excusiat

Guiliel. Abbas in vita Bernardi

Exempla

ille, sed facie adeo serenâ & lætâ, ut jam mutato
aquino & sermone diceret consolatori suo. *Parce, mi
frater, si antea me nunquam letum fore dixi: tanto e-
nim iam respicio gaudio, ut me in divino obsequio
numquam vixisse fore penitendum pronunciar.* Ad-
eo scilicet vultu Bernardi orantis, & iustar Angeli
illum cuius tibi cura erat, excitantis, atque cum A-
postolo ei inclamantis, *Hora estis de somno surge*

Imò ipsemet Christus quandoque suos sua vo-
ce excitare dignatur, ad excutiendum omnem tor-
porem & somnolentiam, ejusque novum animum
novasque vires suggerere. ad ea que divini sunt
obsequij soleriter peragenda. Aude quod de S. Lur-
gardo legimus in ejus vita. Corpore & ætate cum
esset tenerima, nocte quadam cum Matutinum
officium foret decantandum more Religiosi in-
stituti, quod amplius erat: sudor eam vehementer
invasit. Cum ergo se excusare & absentare ab officio
cogitaret, ut fortior postmodum ad divinum
redderet obsequium; ecce vox ad eam. *Quid
jacet? Surge, oportet ut penitentiam nunc agas pro
peccatoribus quos in Jordanis jactas.* Extremata illa
inchoato jam officio festinat ad Ecclesiam. In ip-
so vero officio reperit obvium Christum Crucem
affixum & crucentatum; qui brachium è cruce
deponens, & eam amplexans, os ejus lateris sui
vulnere applicuit. Inde vero tantam haurit su-
avitatem, ut eo tempore in Dei servitio robustior
longè & alacrior reddita fuerit. Retuleruntque
quid probaverunt eâ revelante, ab eo tempore
salvamen ejus mellis superasse dulcedinem. Nec
mirum, quandoquidem cor illius intus fixerat di-
vinitatis, Christi mel, & humanitatis lac continuo
ruminabat.

Concludamus, & dicamus hanc Apostoli vo-
cam concernere omnes cujuslibet status & profes-
sionis, quia, ut supra insinuavimus, in omni statu
& professione, etiam religiosa, aliqui reperiantur
de quibus illud verum est. *Muti inter vos infirmi
sunt, & imbecilles, & dormituri mali. Invenire est
hominem pusillanimes, & remissos, deficientes sub onere
vixit, & calcaribus indigentes, quorum remissa letitia
pusillanimitas tristitia est, quorum brevis est rara
compunctio, animalis cogitatio, tepida conversatio, o-
bedientia sine devotione, sermo sine circumspeditione,
quorum oratio sine cordis compunctione, lectio sine sui
adificatione, quos vix gehenna mæsu inhihet, vix pu-
dor cohibet, vix ratio frangat, vix disciplina coerces.*
Periculosus est certe torpor ille, & in sopore mor-
tiferum facile declinat, si non excutiat, & nisi in
sui custodiam vigilantium animus se habeat, salutisq;
sue curam majorem habeat. Hoc declarat S. Greg.
exemplo Isboeth, qui super stratum jacens circa
meridie[m] (ostiarâ domus etiam obdormiente) irre-
pentibus in cubiculum ejus Reehab & Banna insidia-
toribus, miser natus est. *Ostia Domus est munitio
custodia, que si dormierit, in mortem proprii Do-
mini insidiatos es admittit, quia si discretione solliciti*

tudo cessaverit, ad interficiendam animam maligne
spiritibus iter pandit. Vnde bene Isboeth dicitur, qui
custode famina, hostilibus gladiis necatur. Isboeth e-
nim Vir confusio[n]is dicitur. Vir autem confusio[n]is est,
qui fortis mentis custodia non est munita, qua dor-
miente vitia nescientem necant.

Sic fere in Scripturis infelix esse somnus solet,
spiritualis somni mortiferi, aut torporis ad mor-
tem sentim sine sensu disponens typos. Infelix
certe somnus Noë, in quo nudatus ebrietate jaceret
qui per sexcentos annos verenda tegerat. Infelix
somnia Loth, ex quo in cælestis cum filiabus ex-
cerandus est subsecutus. Infelix somnus Silate,
cum opprobrosa morte conjunctus. Infelix som-
nus Samplonis in Dalila gremio, quo hostibus
ludibrium est factus, & donis divinis spoliatus.
Infelix somnus Isboeth, in quo adeo infelicitate
est necatus. Infelix somnus Holopheris, dum in
proprio cruore jaceret sepultus, a muliere obrun-
catus. Infelix somnus de quo Sapiens, *Vixit quæ
piger dormies: Paululum conjores manes, paululum
dormitabis, & venies tibi quasi viator egestus, &
pauperies quasi vir armatus, si vero impiger fueris,
venit ut fons mellis tua, & egestus fugiet à te.* Hæc
de somno & egestate spirituali vera sunt, infelix
somnia Adolescentis, qui sedens in fenestra, &
Paulum Christum annunciantem audiens, obdor-
mivit, & cadens expiravit, verum benignitate Pau-
li succitatus est, & resuscitatus. Infelix quoque
in Evangelio somnus Patris-familias, dum co-
dormiente venit inimicus homo, & super femina-
vit zizaniam. Infelix & illius somnus qui sopora-
tus iuit per fodi domum suam. Infelix somnus
illius cujus nocte reperitur anima, & rapitur
imparata. Infelices virgines, quæ ob somnum &
incuriam à Sponsi nuptijs exciendantur. Obno-
xij reprehentioni Apostoli, quorum oculi nimium
erant gravati, ita ut cum Domino non possent vi-
gilare.

E contra Beati pronunciantur qui vigilat. *Vigilante
Beatus qui audivit me, & vigilas ad fores meas quous-
die. Quis mane vigilans ad me, invenient me, & ha-
buerit salutem à Domino, inquit Sapia[n]tia, Beati ser-
villi qui vigiles expectant adventum Domini sui;
in primâ, in secundâ, in tertiâ vigilia parati; in a-
dolescentiâ in juventute, in fenestru expediti ad
ei occurrendum. Beati Pastores custodientes vigi-
lias noctis super gregem suum, quibus Angelica
Evangelizatio & Dominica Nativitas primum il-
luxit. Quicumque vigilat super gregem cogita-
tionum & actionum suarum, dignus fit Angelica
allocutio, & divina visitatione. Beatus est, qui
instar militis pervigilis dicere potest: *Super custo-
diam meam stabo, & signam gradum super munitionem
meam, & vidiabo quia respondere debeam ad ar-
guentem me.* Beatus ille qui instar agricolæ vigan-
tis in agro cordis sui excolendo totus est, faciendo
occando, ferendo, lapides & spinas eradicando, ut
postmodum copiosam possit mellera in horreum
Domini.*

Greg. x.
mor. 6. 19

Infelix
quorum
dam som-
nus.

Prov. 6.

Az. 22.

Matt. 13.

Luc. 12.

Luc. 2.

Luc. 12.

Luc. 2.

Az. 22.

Servius in
vita Lut-
gardis ex
Canti-
pritano.

Ber. Ser.
6. De A-
scens. i.
Cor. 11.

2. Reg. 4.

Domini inferre. Beatus qui instat negotioris non dormit, sed lucra adungere, merita meritis cumulare non cessat, ut provisionem faciat, qua possit vivere tota aeternitate. *Quasi natus in littore à longe porians panem suum.* Beatus qui instat operari & architecti inconfutibilibs semper ædificat domum & templum Domino, dicens cum Propheta: *Si ascendero in lectum: Stratis me: si deiero somnum: uultu meo, & palpebris meis dormitacionem, donec inueniam locum Domino: tabernaculum Deo Jacob.* Nos utiq; omnes, si vere Christiani sumus, Milites sumus, Agricola: Negotiatores, Architecti, Operari, & ierui qui iubemur a Domino vigilare, nam & scriptura hanc uocem passim inculcat: *Vigilate.* Propheta: *Evangelista, Apostoli* monent frequentissime nos a somno surgere, & vigiles esse. *Beatus qui vigilat;*

Apo' 16. *Et custodis vestimenta sua, ne ambulet nudus.* Certi iudici momenta nescimus, ut semper tamquam in cap. 8. *S. Excubiis constituit, & quidam virtus u specula collo-*

Chryl. *seri. 23.* *ter uia dies Domini deprehendat. Vigiliis ad omnia esse salutaris nullus ignorat: plus vigilare, plus uiuere est, nam quid moris magis simile quam dormientis aspectus? Rex per vigiliis huius precaret infidias. Miles nocturnos impetus castra per noctatione propellit. Nauta uigilando in certis uias intrat. Pastor adiungit noctes diebus, ne qua lupa in gregem grassandi praebeat occusio, Pastor solers per aures noctis somnium praeuenit.*

E ADEM DOMINICA.

Lect. 3.
Cur nunc sit surgendi tempus
Et quid Christiano nunc faciendum.

Frates, hora est nos de somno surgere, &c.
Rom. 4

PARS I.
1. Surgendi dum ob Galli cantum qui ternus est & triplex.

Dicamus primo, tempus esse surgendi, dum Gallus inuicem edit cantum, dici lucis que indicem. Maxime si tertius Galli cantus iam insonuerit, torpor omnis excutiendus est. Triplicem nempe cantum edere solet, primum post medium noctem, secundum in aurora, tertium illucente iam die. Dicimus igitur nunc tempus esse surgendi, quando quidem triplex ille cantus Galli aures nostras pervalerit, ut nos excitaret, & erigeret.

Primum itaque Gallicinium quod auditur in profunda adhuc nocte, voces sunt Prophetarum, qui in tenebris legis praesentientes adventum Christi, tamquam solis ex alto orientis clamant & excitant nos, ut cum gaudio serenam gratiam lucem excipiamus. Audi Iheriam in umbra & nocte legis lucem hanc annunciantem clamore continuo. *Propter Sion non tacebo propter Ierusalem non quietam, donec egrediaturni sibi ador iustus eius.* *Quartus Dominum dum inuenit potest, in uocato eum dum prope est, prope est ut ueniat tempus eius. Et miserabitur Dominus Iacob. Et Israel saluabitur. Consurge consurge, in aere fortitudine tua Sion; Exutere de pulvere, consurge, sede Ierusalem, solve vincula*

Isa. 62.
Isa. 50.
Isa. 14.

coll. tui capiti uia Filia Sion. An non haec sunt voces Galli, dormientes cum morere ac pulvere iacentes excitantis, ut oculos aperiant ad lucem, ut leuent capita sua, & cum gaudio suscipiant appropinquantem gratiam & redemptionem?

Secundum Gallicinium quod in aurora resonat, vox est Joannis, ille enim multiplicem uocem dedit ad excitandos formentes, ut iam omnino proximam Christi gratiam & lucem adipererent. Aurora igitur tunc erit, lucis scilicet exordium, quando ipse in solitudine clamabat *Penitentiam agite, appropinquauit regnum caelorum. Parate uiam Domini, rectas facite uias eius.* *Matt. 3.*

Et uoce & digito demonstrabat Solem & Lucem, dum demonstrabat Christum. Ipse erat lucerna ardens & lucens ante Dominum: ipse erat Gallus, praecinens diei aduentum, excitans caligantes ante oculos, ad ferendum, lucis aspectum. Unde & uox eius in aduentu Domini, continuo in Ecclesia auditur, & repetitur, ut nos excitet & porat.

Tertium Gallicinium orto iam die, vox est Apostolica, uox quoque Praedicatorum Apostolico munere fungentium, & missarum Gallorum edito & loco concinentium. *Frates, hora est nos de somno surgere. Abijcimus opera tenebrarum, induamur arma iustitiae. Sicut in die honeste ambulamus, nos praesens dies autem appropinquauit, &c.* Ecce quomodo Praeco diei iam sonat.

Surgamus ergo stremus,
Gallus jacens excitat,
Et somnolentes increpat,
Gallus negans arguit.

Dicitur dæmon odisse plurimum Galli cantum, Galli ob rationes varias. Prima est, quia ille nos ad Deum Deum laudem excitat, & illo canente omnis errorum choros uiam nocendi deserit, malitiamque quam nox suo uelo contexerat, dissipat, indicans adesse lucem. Secunda est, quia Christi resurrectioni contigit circa cantum Galli, per illum autem resurrectionem, cuius tunc meminit cogit, ipse perfecte prostratus fuit & deuietus. Tertia, quia etiam tunc meminit cogit penitentiam, & factum ymarum Petri, quas fudit Gallo monente, non solum mox a peccato, sed etiam tota uita uia, Galli uoce dolorem renouante, ut testatur S. Clemens. Doleat ergo dæmonis talem sibi praedam tunc ereptam, e jusque exemplis & meritis multos sibi eripi adhuc modo. Quarta, quia Leo Gallum canentem omnino timet, & ad eius aspectum perhorrescit: unde Lucretius de Gallo canit.

Quis neque eant r uisus contra consistere Leones. Gallum
Timet ergo Gallum hic Leo rugiens, dum circumquirit quem deuoret, timet & ejus uocem met,
sed maxime uocem odit eorum qui Galli uicem in Ecclesia obeunt clamantes: Hora est nos de somno surgere, uox praesens, dies appropinquauit quia scilicet, uox haec illorum dissipat tenebras, fugat crimina aperit oculos, praedam ei multam eripit, & relin-